कुस्मः,	चुकुस्मयिषः ;
कुस्मयितुम्,	चुकुस्मयिषितुम् ;
कुस्मना,	चुकुस्मयिषा ;
कुस्मनम्,	चुकुस्मयिषणम् ;
कुस्मयित्वा,	चुकुस्मयिषित्वा ;
प्रकुस्म्य,	प्रचुकुस्मयिष्य ;
कुस्मम् २, }	चुकुस्मयिषम् २ ; }
कुस्मयित्वा २, }	चुकुस्मयिषित्वा २. }

'कुस्म नाम्नो वा' (गणसूत्रं चुरादौ) इति पठ्यते। '—'कुस्म' इति धातुः कुत्सितस्मये वर्तते।' इति दुर्गमैत्रेयौ। तदनुसारेण ण्यन्तात्, ण्यन्तप्रकृतिकसन्नन्ताच्च सर्वाणि रूपाणि प्रदर्शितानि। गणसूत्रस्य एवमर्थाभ्युपगमे 'नाम्नः' इत्यस्य वैयर्थ्यमापतति। तदर्थं—"अथ वा, 'कुस्म' इति प्रातिपदिकात् धात्वर्थे णिज्भवति।" इति बहुभिर्व्याख्यातम्। तत्र पक्षे णिचः प्रातिपदिकप्रकृतिकत्वेन, आर्धधातुकत्वं नास्ति। अतः 'अतो लोपः' (6-4-48) इति लोपो न भवति। किन्तु—'प्रातिपदिकाद् धात्वर्थे बहुलमिष्ठवच्च' (गणसूत्रं चुरादौ) इति इष्ठवद्भावातिदेशेन प्रातिपदिकान्त्यस्य अकारस्य लोपो वक्तव्यः। एवं सति, कुस्मकः-स्मिका, चुकुस्मयिषकः-षिका, इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि पुरस्तात् लिखितदिशा ज्ञेयानि। अर्थभेदः परमुभयोर्विद्यते—'कुस्म' धातोः कुत्सितस्मयनमात्रस्य प्रतीतिः। प्रातिपदिकप्रकृतिकण्यन्तस्य तु कुत्सितस्मयनकर्मककरणप्रतीतिः—इति विशेषः। न चैवं सति 'प्रातिपदिकाद् धात्वर्थे बहुलमिष्ठवच्च' (ग. सू चुरादौ) इत्येव णिचि सिद्धे सति, अत्र पाठस्य वैयर्थ्यमाशङ्क्यम्। 'प्रातिपदिकाद् धात्वर्थे—' (ग. सू. चुरादौ) इति णिजुत्पत्तौ पदद्वयं स्यात्। अत्र पाठात तु आकुस्मीयत्वेन आत्मनेपदमेवेति विशेषः।

(237) "कुह विस्मापने" (X-चुरादिः-1901. सक. सेट्. आत्म.)

अदन्तः, आगर्वीयः।

[1]कुहकः[A]-हिका, चुकुहयिषकः-षिका ;

---

1. अदन्तत्वात् 'अतो लोपः' (6-4-48) इति अलोपस्य स्थानिवद्भावाल्लघूपधगुणो न। एवं सर्वत्रापि।

A. 'द्रष्टॄणां कुहकोऽथ शूरयितृभिः स्तुत्योऽसिना वीरयां-
चक्रे स्थूलितभीतिरर्थितवधः सत्राशनैर्गर्वितैः॥' धा. का. 3-58.